

שאלות הנוגע להקיץ - שיעור 865

I. איך מברכים על הברקים והרעמים

(א) עיין בברכות (צמשה נ"ד.) דעל הרעמים ועל הברקים אומר ברוך שכתו וגבורתו מלא עולם ועל הימים ועל הנהרות אומר ברוך עושה בראשית והקשה הגמ' (נ"ט.) אטו כל הני לאו מעשה בראשית ניהו? רבא אמר מברך תרתי שכתו וגבורתו והעושה מעשה בראשית ודעת הראב"ד (צמשה זרכות י"ד) דהא דאמר רבא מברך תרתי שיברך על כל אחד מאותם הדברים שתי ברכות הללו בלא שם ומלכות (וע"ע שו"ת הרא"ש כלל ל"ד סימן ג) וכ"כ המאירי (זרכות נ"ד.) כדעת הראב"ד דמברכים ב' ברכות בלא שם ומלכות אבל התוס' (נ"ט. ד"ה רצח) סבר או האי או האי איזה שירצה וכ"כ הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ודוקא ברכה בשם ומלכות וכן פסק הטור והשו"ע שמברך רק ברכה אחת על ברקים ורעמים כשיטת תוס' ובשם ומלכות ובשו"ת יחיה דעת (ז - כ"ז) הביא השו"ת ישכיל עבדי שמנהג ספרד לברך אלו הברכות בלי שם ומלכות והוא חולק עליו שכל ברכה שאין בה שם ומלכות אינו ברכה (זרכות מ:) והכף החיים (רכ"ז - ה) כתב דמנהג ספרד שמברכים בלא שם ומלכות ופשיטה דיכול לברך שניהם ואפשר שטעם הדבר שברכות אלו רק ברכות רשות הם (רמ"א רכ"ג - ה) ופלא נפלא שהיחיה דעת לא הביאו

(ב) עיין במ"ב (רכ"ז - ה) דהעולם נוהגים לברך על הברקים עושה מעשה בראשית ועל הרעמים שכתו וגבורתו וזה לא כמשמעות הגמרא ולא כרוב הראשונים ולא כהפסק של הטור ושו"ע ועוד כתב דאם שמע ברק ורעם כאחד מברך רק ברכה אחת דהיינו עושה מעשה בראשית על שניהם ואם בירך שכתו וגבורתו מ"ע ג"כ יוצא ועוד כתב דאותן שהן באים בלא רעם כלל רק מחמת חום מצדד החיי אדם שאין זה ברקים הנזכר בגמ' ואין מברכים עליהם (מ"ב סק"ג) וכן דעת האליהו רבה שמברך על שניהם כמנהג העולם

(ג) הערוך השלחן (סק"ז) כתב שמברכים רק ברכה אחת על שניהם והשנייה היא ברכה לבטלה ולמה יכניסו עצמם לברכה שלרוב הפוסקים היא לבטלה לכן יש להזהירם שלא נעשה כן והט"ז (סק"ח) כתב שאינו יודע טעם לשני ברכות ובפמ"ג (ה"ה) דלמעט בברכות עדיף ויכול לברך איזה שירצה אבל רק אחת

(ד) כל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת נתפזרו העבים בין ברק לברק ובין רעם לרעם צריך לחזור ולברך

(ה) צריך לברך תוך כדי דיבור ואם לאו לא יצא (רכ"ז - ג) ואין הכל בקיאים בזה ואפשר דמשום זה נמנעו מלהזכיר שם ומלכות למנהג ספרד וברכה אחת למנהג אשכנז ודעת הט"ז דאינו צריך תוך כדי דיבור

(ו) השומע קול רעמים באמצע קריאת שמע וברכותיה מפסיק ומברך שכתו וגבורתו מלא עולם מפני שהיא מצוה עוברת (מג"א ס"ו - ה)

II. עוד שאלות

(א) במחנה הקיץ מי ששומע את הטעלפאן הציבורי מצלצל מצות גמילת חסדים שהשומע יגביהו וילך לקרוא את המבוקש דאף על דבר קטן שעושה כגון שפותח שדופק על הדלת מקיים מצוה דאורייתא של גמילת חסדים (פלא יועץ ערך חסד)

(ב) כשהיהודי הוא מומר אין צריכין לקנו אצלו עיין בשיעור 715 (ב-II)

(ג) מותר ליסע לדרך עם אשתו וגם לקאנטרי מבלי שתטול האשה עמה כתובתה (בספר למעונות הקיץ דף ל"ו)

(ד) אסורה אשה בלבדה לנסוע באוטו בהדרכים ושבילים הקטנים כשאיש מנהיג האוטו אבל בדרכים רחבים שעוברים ונוסעים שם לא שייך איסור יחוד

(ה) ליזהר שלא לשמוע קול זמר של אשה ויש מקילים באשה שאינו מכירה (שו"ת מהרש"ג ג - ז) ועוד סניף להתיר אם כמה נשים מזמרים ביחד (שו"ת שרידי אש ז - י"ד) ועוד אם שומע בעל כרחו ואינו מכוון ואינו נוח לו (שו"ת תורה לשמה ש"ד) מ"מ צריך ליזהר שלא ישמע (שם דף נ"ה)

(ו) בילדות קטנות שלא ראו דם נדות יש אומרים דאין איסור ובלבד שלא יכוון ליהנות מקולן (מ"ב ט"ה - י"ז) ועיין בבן איש חי (זל אות י"ג) דמיקל רק עד שש שנים (שם דף נ"ו)

ז) מזוזות בבנגאלו אם יש חיוב -

עיינ בשיעור 715 (ז-II)

ח) הפריצות ברחובות - עיין במסכת נדה (י"ג:) דהמביא עצמו לידי הרהור אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה ואיסור הסתכלות בעריות הוא אחד מכ"ד דברים המעכבים את התשובה (ברי"ף סוף יומא) ולהרבה פוסקים ההסתכלות הוא איסור תורה ועיין בטור (ח"א ח) שמפרש דברי חז"ל "דהוי קל כנשר" לומר שתעצים עיניך מראות ברע ועיין בב"ח ובמהרש"ל שתפריש עצמך מן המקומות שתבוא בהם לידי ראיית דבר רע ומי דאית ליה דרכא אחרינא והולך דרך מקום פריצות מיקרי רשע (ז"ז: ז"ז:) ולא מהני שיעצים עיניו (רשב"ם) והמקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה (קובץ הלכות הקיץ ז"ז) ועיין בשו"ת רכבות אפרים (ה - תקנ"ח) דמי שאין לו מספיק ממון לשכור מונית לנסיעה במקום לנסוע באוטובוס המלאה פריצות שמותר לו לשכור מונית על חשבון מעות מעשר

ט) האשה רוצה לילך לההרים על הקיץ ובעלה אינו רוצה ליסע עיין באה"ע (ע - ז"ג) דאם היא יצאה פטור מלפרנסה

י) מותר להשכיר לאחר באנגעלו שלו בלי הסכמת הבעלים אם לא שהותנה במפורש שאסור דלא נאמר הכלל דאין השוכר רשאי להשכיר רק במטלטלין (הלכות הקיץ זף כ"ה בשם שו"ת חבצלת השרון)

יא) קטנים שהשתמשו בחפצים של אחרים ושיכרום אין אביהם חייבים לשלם (זף י"ט)

יב) כשנכנס להבאנגעלאו בתחלת הקיץ מצא מציאה יש חילוקים שונים אי חייב להחזירו לדייר האחרון אבל הא פשיטא שבעל הבית לא זכה בה בתורת קנין חצר עיין בספר הלכות למעונות הקיץ (זף כ"ו)

יג) אם אחד מבקש מחבירו שישאיל לו את הקאר שלו אין חיוב עליו להשאילו אף כשמקבל עליו כל ההוצאות (שם זף כ)

יד) גם ההולך בדרכים שבתוך הקאנטריס ברגליו או בקאר צריך לומר תפילת הדרך אם הולך ד' מיל

טו) דעת רב משה דיכול להוציא את חבירו בתפילת הדרך מדין שומע כעונה ויש חולקין (שם זף ל"ז)

טז) יש אומרים דהאב מחויב ללמוד בנו אף להשיט ע"ג מים (קידושין כ"ט:) ועיין בשו"ת בנין ציון (ח - קכ"ה) דהשמיט הרמב"ם דין זה משום דפסק כהת"ק ולא כהי"א ועיין ברש"י הטעם דשמא יפרוש בספינה ותטבע ויסתכן אם אינו יודע לשוט וזה לא שכיח כ"כ בזמננו ולכן יש מקום להקל

יז) אירע לו אונס שהוא מוכרח לעזוב ולחזור לביתו אינו חייב לשלם דמי שכיר רק לפי ערך הזמן שהיה דר שם (ח"מ של"ד - ח"ה"ה) אמנם אם קבל השכר כולו א"צ להחזיר כלום ע"ש

יח) אין להשתמש בנייר דבק שמתדבקים עליו השרצים והעכברים שהרי מצטערים הרבה מזה ואף שמותר להרוג עכברים מ"מ יש לבחור המיתה הפחותה בצער

יט) תורת הסווימינג פאל - הפאל אין דינו כמרחץ שאין רוחצין בחמים ומותר ללמוד ולברך ברכות שם אם אין שם ערוה מגולה ונשים הרוחצות יש אוסרים לאשה אחרת לברכת שם שהרי טפח מגולה באשה ערוה (רמ"א ע"ה - ח) ויש מקילין וכן עיקר (מ"ב ע"ה - סק"ח)

כ) נוטל הטלית קטן מעליו זמן רב אם צריך לברך - עיין בשו"ע (ח - י"ד) דאם פשט טליתו אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד צריך לברך והרמ"א כתב שאין מברכים אם נשאר עליו טלית קטן והמחלוקת תלוי אם ההפשטה הוי הפסק (מ"ב סקל"ו) ולכן כתב הבה"ל (ד"ה וי"ח) דהיוצא מבית המרחץ צריך ברכה שנית דאיכא הפסק גדול ויש מי שאומר עד ג' שעות נקרא מיד וכ"כ השו"ת חלקת יעקב (ח - ק"ה) ועיין בשו"ת ציץ אליעזר (י"ג - ז) שכתב בשם התורת חיים דאפילו אם מפסיקים טובא בין הפשיטה ולבישה אין מברכים כיון שדעתו לחזור וללובשם וכ"ש אם מוכרח לחזור וללובשם ועיין בשו"ת באר משה (ו - ח) ולמעשה הואיל ואנו קי"ל ספק ברכות להקל אין צריך לברך

כא) אם מותר לאשה להביא את בנה בן ג' שנים לסווימינג פאל לרחוץ בין הנשים עיין בשיעור 715 (כא-II)